

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Pirkanmaan LAPE – Pippuri

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE /STM

Erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittäminen - Pilottikokonaisuus

Projektikoordinaattori
Miettinen Sari

Päiväperho –pilotti

Päihteitä käyttävien äitien palveluiden kehittämiseksi

Kuvaus: Perhetukikeskus Päiväperhon päihde- ja/tai mielenterveysongelmaisten raskaana olevien sekä heidän perheidensä tuen ja hoidon erityisosaamista äitiysneuvoloiden terveydenhoitajalle arjen työhön koulutuksen, puhelinkonsultaatioiden ja työparityöskentelyn avulla.

Pilottiin osallistuvat kunnat: Ikaalinen, Kangasala, Lempäälä, Nokia sekä Tampereen perhetukikeskus Päiväperho

Pilotin ajankohta: 23.1.2018- 24.10.2018

Yhteyshenkilö: LAPE projektikoordinaattori Sari Miettinen p. 050 3607558, sari.miettinen@pshp.fi

Nykytila:	Tavoite:	Keinot:	Arviointi	Siltaamis- ja juurrutus-suunnitelma
<ul style="list-style-type: none"> Päihdeperheiden hoito järjestyy eri kunnissa hyvin eritavoin. Perustason ammattilaiset kokevat osaamattomuutta ja riittämättömyyttä. Erityisesti terveydenhoitajat tarvitsevat tukea päihdeäitejä /-perheitä kohdatessa ja hoidettaessa: tietoa ja ymmärrystä ilmiöistä, joita päihderippuvuuksiin liittyy. Kunnissa tarvitaan rakennetta, kumppanuutta ja yhteistyötä sekä tukea siihen, miten saadaan osaamista (tietoa ja taitoa) perustason ammattilaisten käyttöön. 	<p>Päiväperhon toimintamallin maakunnallistaminen</p> <p>Päihteitä käyttävien äitien palveluiden laadun parantaminen ja järjestäminen vakiintuneeksi osaksi Pirkanmaan maakunnan palvelujärjestelmää</p> <p>Rakenteet palveluiden kehittämiseksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhteistä koulutusta Työnohjausta ammattilaisten keskinäistä vertaistukea konsultaatioita sekä työparityötä lapsiperheiden päihdetyön asiantuntijoilta. 	<p>Osaamisen vahvistaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Perustason ammattilaisille koulutuksen, kokemusasiantuntijoiden, konsultaatioiden ja työparityöskentelyn avulla. Päiväperhon henkilöstölle kehittämissäpäivässä (Teemana mm. vanhemmuuden tuki) <p>Toimintakulttuurin muutos työpajatyöskentelyn avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> Perustasolle koulutus x2 Päiväperhon hlöstölle kehittämissäpäivässä. Lisäksi kehittämissideat johtotiimille <p>Monitoimijainen yhteistyö ja vertikaalinen integraatio</p>	<p>Mitä arvioidaan?</p> <p>1) Palautekyselyt 01/2018 ja 09/2018 perustason ammattilaisille</p> <p>Sisältää:</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulutuspalaute Päihdeasenteet Pilotin arviointi <p>2) Tilastointi</p> <p>3) Kokemukset</p> <p>Milloin?</p> <p>Väliarviointi 05/2018</p> <p>Loppuarviointi 10/2018</p> <p>Opinnäytetyö sh AMK</p>	<p>Toiminnan laajentaminen maakunnalliseksi pilotin kokemusten perusteella vodelle 2018 myönnetyin valtionavustuksen turvin: ”Päihteitä käyttävien äitien palveluiden kehittämishanke 2018-2019. Tampere”.</p> <ul style="list-style-type: none"> Moniammatillisen liikkuvan tiimin tuki päihteitä käyttävien raskaana olevien ja vauvaperheiden kanssa työskenteleville Päihdeperhekuntoutus Päihderippuvuuden ja -hoidon tarpeen arviointi

Toimintamalli lastenpsykiatrian avohoidon ja sairaalakoulun jalkautuville konsultaatioille

Kuvaus : Toimintamallin avulla tuetaan lastenpsykiatrian klinikan potilaan/asiakkaan koulunkäyntiä omassa koulussaan, osana lastenpsykiatriasta kokonaishoitoa.

Toimintamalliin luomiseen osallistuvat tahot: Tays Lastenpsykiatria sekä Koivikkopuiston sairaalakoulu, Perusopetus Tampere?

Ajankohta: Vuoden 2018 aikana

Yhteyshenkilö: LAPE projektikoordinaattori Sari Miettinen p. 050 3607558 sari.miettinen@pshp.fi

Lähtökohtia:	Tavoite:	Toimenpiteet:	Arviointi	Siltaamis- ja juurrutus-suunnitelma
<ul style="list-style-type: none"> Pirkanmaan erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittämisen keskiöön on nostettu erityisesti erityisosaamisen saaminen osaksi perustyötä, monialaisen yhteistyö, sekä vertikaalinen ja horisontaalinen integraatio. Suunnitelmana luoda toimintamalleja konsultaatiolle ja jalkautuville palveluille 	<ul style="list-style-type: none"> Toimintamallin tavoitteena on, että koulunkäyntiin liittyvien ongelmien kohdalla arvioidaan oppilaan sairauden, diagnoosin tai käyttäytymisen lisäksi oppilaan koulua toimintaympäristönä, sillä koulunkäyntikykyyn vaikuttavat väliillisesti esimerkiksi koulun toimintakulttuuri sekä opettajien pedagoginen osaaminen. Toimintamallin avulla voidaan koulun tukitoimia suunnitella sekä hoidollisen että pedagogisen erityisosaamisen tuella. 	<p>Toimintamallin kirjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> Tarve konsultaatiolle Yhteinen suunnitelma Havainnointikäynti Konsultaatiokokous Toimintavaihe Seurantakokous <p>Sairaalakoulun opettajan ja lastenpsykiatrian henkilöstön resurssointi ja työpanoksen käytön suunnittelu, Treen kaupunki sekä Tays TA4</p> <p>Koulukonsultaatioiden tuotteistus, Treen kaupunki</p>	<p>Palaute ja kokemukset: Toimintamallia pilotoitu omana toimintana, samalla kerätty palautetta sekä kouluilta että perheiltä. Konsultoiville työntekijöille on kertynyt kokemusta, jonka perusteella arvioivat konsultaatioiden tarvetta, onnistumista ja vaikuttavuutta.</p> <p>Jatkossa suunnitellaan kysely koulukonsultaatioiden vaikuttavuuden arviointiin.</p>	<p>Tavoitteena koulukonsultaatioiden kirjaaminen Tampereen kaupungin perusopetuksen erityisen tuen strategiaan.</p>

Toimintamalli ja strukturoitu kokeilu nuorisopsykiatrian erikoislääkärin sekä moniammatillisen tiimin konsultaatioista nuorten mielenterveystiimeille

Kuvaus pilotista: Luodaan ja testataan toimintamalli, jossa Tays nuorisopsykiatrian moniammatillinen tiimi osallistuu erikoislääkärin johdolla sovituin väliajoin kunnan nuorten mielenterveystiimin hoitosuunnitelmanneuvotteluihin etäyhteydellä.

Pilottiin osallistuvat tahot: Tays nuorisopsykiatria sekä Ylöjärven perhekeskuksen nuorisotiimi

Pilotin ajankohta: 27.3.2018 - 6.11.2018

Yhteyshenkilö: LAPE projektikoordinaattori Sari Miettinen p. 050 3607558 sari.miettinen@pshp.fi

Nykytila:	Tavoite:	Keinot:	Arviointi	Siltaamis- ja juurrutus-suunnitelma
<ul style="list-style-type: none"> Lievien ja keskivaikeiden mthäiriöiden hoito kuuluvat perusterveydenhuollon tehtäviin ja häiriöiden hoidosta vastaa aina lääkäri Kuntien nuorten mielenterveystiimien on kuitenkin hyvin vaikea saada lääkäriresurssia. Nuorisopsykiatrien vähäinen lukumäärä vaikeuttaa kuntien oman erikoislääkärin hankintaa. 	<p>Tavoitteena peruspalveluiden vahvistaminen ja erityis- palveluiden tuki perustasolle.</p> <p>Luodaan ja testataan toimintamallia, jossa kunnan nuorisotiimi saa nuorisopsykiatrian erikoislääkärin ja moniammatillisen tiimin konsultaatioita mm. lääkehoidoissa ja hoitosuunnitelmissa sekä erikoissairaanhoidon lähettämisen suhteen. Tarkoituksena välttää asiakkaidenluukuttamista ja pallottelua.</p> <p>Peruspalveluissa pystytään paremmin vastaamaan nuorten asiakkaiden tarpeisiin, eikä tarvitse lähettää erikoissairaanhoidon.</p>	<p>Menetelmänä VideoVisit – videoneuvottelut</p> <p>Monitoimijainen yhteistyö, vertikaalinen integraatio sekä osaamisen vahvistaminen: Etäkonsultaatioajat ammattilaisten kesken</p> <p>Pilotin alussa videoavusteiset työntekijätapaamiset (hoitosuunnitelmanneuvottelut). Myöhemmin asiakkaat mukaan (hoitoneuvottelut).</p>	<p>Pilottitiimien arviointitapaamiset 11.9.2018 sekä 6.11.2018</p> <p>Työntekijöiden kokemukset pilotista</p> <p>Arvioidaan toimintamallin hyötyjä ja juurruttamis- mahdollisuuksia muihin kuntiin.</p>	<p>Siltaamis- ja juurrutus-suunnitelma tehdään 6.11.2018 loppuarvioinnin yhteydessä</p> <ul style="list-style-type: none"> Toimintamallin kirjaaminen Vastuuhenkilöiden nimeäminen

Monitoimijaisen yhteistyön mallinnus paljon palveluita tarvitsevien DM1 nuorten ja heidän perheidensä tueksi

Kuvaus: Toimintamalli, jossa tunnistetaan huonon hoitotasapainon vuoksi vaarassa olevat nuoret ja kootaan heidän ympärilleen lapsi- ja perhelähtöinen perus- ja erityistason monitoimijainen yhteistyöverkosto (esim. Tays sisätaudit, psykiatria, perhetyö tai lastensuojelu sekä kouluterveydenhuolto ja oppilashuolto)

Osallistuvat tahot: Tays lasten endokrinologia, Tays endokrinologia, Tays lastenpsykiatria?, Tays nuorisopsykiatria? SI-SO-Te –toimijat PEKE pilottikunnista (Tampere Hervanta-Vuores, Nokia, Kangasala, Lempäälä, Sastamala)

Mallinnuksen ajankohta: 2018

Yhteyshenkilö: LAPE projektikoordinaattori Sari Miettinen p. 050 3607558 sari.miettinen@pshp.fi

Nykytila:	Tavoite:	Keinot:	Arviointi	Siltaamis- ja juurrutus-suunnitelma
<p>Tays sisätautien hoidossa on huonossa hoitotasapainossa olevia DM1 -nuoria, joiden auttamiseksi tarvitaan monialaista yhteistyötä</p> <p>Perus- ja erityistason yhteistyölle rakenteellisia esteitä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilliset järjestelmät, näkyvyyden puuttuvat • Yhteyshenkilöiden tavoitettavuus, vaihtuvuus • Pirstaleisuus ja pallottelu palveluiden kesken. • Kokonaisuuden koordinointi puuttuu 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnistaminen Keitä ovat ”riskipotilaat/asiakkaat”, monitoimijaisesta yhteistyöstä hyötyvät potilaat/asiakkaat, ne jotka eivät tule autetuksi ”tekniikalla ja somatiikan tempuilla” • Monitoimijaisen verkoston kokoaminen • Nuoren ja perheen kokonaisvaltainen tukeminen ja hoitaminen • Vaikeiden komplikaatioiden ja hengenvaaran ehkäisy sekä syrjäytymisen ehkäisy 	<p>Riskitekijöiden tunnistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huono hoitotasapaino • Toistuvat ketoasidoosit • Perheen ongelmat • Käyttämättömät vastaanottoajat <p>Suuntima perhekysymysten luominen yksilökysymysten rinnalle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhempien voimavarojen arvio • Asiakassegmentointi <p>Monialainen työpajatyöskentely monitoimijaisen yhteistyön mallinnukseen</p> <p>DM1 hoitoketju</p>	<p>Tilastot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väheneekö käyttämättömät ajat? • Väheekö ketoasidoosit? • Väheneekö kuolemantapaukset? <p>SI-SO-TE toimijoiden kokemukset monitoimijaisesta yhteistyöstä</p> <p>DM1 hoitoketjun mittarit?</p>	<p>Tehdään 29.10.2018 työpajassa</p>

Yhtenäiset toimintamallit neuropsykiatrisesti oireilevien lasten, nuorten ja heidän perheidensä auttamiseen Pirkanmaalla

Kuvaus: Mallinnetaan nepsy –auttamisen osaamisen ja palveluiden minimikriteerit. Asiantuntijoiden työpajatyöskentelynä luomia toimintamalleja testataan eri kunnissa kuntien omien tarpeiden ja mukaisesti

Osallistuvat tahot: Tampere, Hämeenkyrö, Nokia, Pälkäne, Sastamala, Valkeakoski

Aikataulu: Kunnat omaan tahtiin vuonna 2018

Yhteyshenkilö: LAPE projektikoordinaattorit Maria Antikainen puh. 040 335 7688, maria.antikainen@valkeakoski.fi ja Sari Miettinen p. 050 3607558 sari.miettinen@pshp.fi

Nykytila:	Tavoite:	Keinot:	Arviointi	Siltaamis- ja juurrutus-suunnitelma
<ul style="list-style-type: none"> • Palvelujärjestelmä on hajanainen, nepsy-tuki pirstaleinen • Nepsy-palveluiden saatavuus ja ammattilaisten osaamisen taso vaihtelevat eri kunnissa. • Monisektorinen yhteistyö ontuu • Kokonaistilanteen kartoitus ja koordinointi puutteellista • On sattumaa saako lapsi ja perhe asianmukaisen ja monialaisen tuen. 	<p>Tavoitteena luoda Pirkanmaalle yhtenäisiä toimintamalleja neuropsykiatrisesti oireilevien lasten, nuorten ja heidän perheidensä auttamiseen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepsy-osaamisen minimikriteerit: mitä jokaisen lapsiperheiden palveluiden työntekijän tulee osata/tietää/ymmärtää neuropsykiatrisesti oireilevia lapsia, nuoria ja heidän perheitään kohdatessaan • Osaamistarpeet ja osaamisen varmistaminen, yhtenäiset koulutus- ja valmennusmallit • Nepsy-palvelujärjestelmän minimikriteerit 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittäjäryhmän työpajatyöskentely • Kuntien omat pilotit palvelujärjestelmän aukkojen paikkaamiseksi • Pilottitapaamiset: Kuntien keskinäinen yhteistyö (perustietoluennot, ryhmävalmennus, lainaamo) • Osaamisen vahvistaminen: Perustason ammattilaisten koulutuspäivä 	<p>Toimintamallien jatkuvaa arviointia työpajatyöskentelyssä ja pilottitapaamisilla suhteessa kokemusasiantuntija tietoon, tutkittuun tietoon ja KÄYPÄ HOITO-suositukseen.</p> <p>Kukin kunta arvioi omassa LAPE –ryhmässään omien nepsy-pilottien toimivuutta ja kettärää kehittämistä.</p>	<p>Ehdotetut toimenpiteet kirjataan loppuraporttiin ja viedään maakunnan LAPE-ryhmään jatkokäsittelyyn</p> <p>Koulutus- ja koordinaatiovastausta sopiminen</p> <p>Kehittämistyöryhmän työskentelyn jatkuminen maakunnan nepsy – verkostona.</p>

Monitoimijaisen arvioinnin ja yhteisen työn pilotit

Yhteyshenkilöt: LAPE projektikoordinaattorit Maria Antikainen maria.antikainen@valkeakoski.fi, Nanna Miettunen nanna.miettunen@pikassos.fi sekä Sari Miettinen sari.miettinen@pshp.fi

Kunta	Kehittämistoimenpide	Pilotin aihe
Akaa	Yhteistyörakenteet Yhteiset kirjaamiskäytännöt	Palvelutarpeen arvioinnin tiimirakenne ("Team Ahma") Perhearvioinnin hyödyntäminen pilotissa Palvelutarpeen arvioinnin kirjaamiskäytännöt
Pirkkala	Alkuvaiheen arviointi Yhteistyörakenteet Yhteiset kirjaamiskäytännöt	Neuvolan perheohjauksen kehittäminen (kytketty palvelutarpeen arvioinnin ensitietolomakkeeseen) Neuvolan ja sosiaalityön arviointiprosessien molemminpuolinen hyödyntäminen Lapsilähtöinen kirjaaminen palvelutarpeen arvioinnissa
Sastamala	Yhteistyörakenteet	Palvelutarpeen arvioinnin tiimirakenne ("Team Ahma")
Virrat ja Ruovesi	Alkuvaiheen arviointi	Lapset puheeksi -toimintamalli varhaisen vaiheen arviointivälineenä
Perhekeskuspilotit: Kangasala, Lempäälä, Nokia, Hervanta&Vuores	Yhteiset kirjaamiskäytännöt ja yhteistyörakenteet	Monitoimijaisen yhteistyön rakenteet asiakastyössä (esim. Keinu- ja Jelppi -tiimien kehittäminen) Verkostojohtamisen rakenteet Yhteiskirjaamis pohjan pilotointi
Lempäälä, Sastamala, Tampere (Seinäjoki, Salo, JIK ky)	Sosiaalihuollon porrasteisuus	Lastensuojelun ja OT-tason mittareiden testaaminen asiakastyössä
Tays lastenpsykiatria	Alkuvaiheen arviointi Yhteistyörakenteet Yhteiset kirjaamiskäytännöt	Lastenpsykiatrian ja lapsiperheiden sosiaalityön yhteisasiakkaille yhteinen palvelutarpeen ja lastensuojelutarpeen arviointi Lastenpsykiatrian ja kunnan sosiaalityön yhteiset kotikäynnit Yhteiskirjaamis pohja

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Teemme yhdessä lasten, nuorten
ja perheiden hyvää arkea

LAPE

Erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittäminen

Projektikoordinaattorit:

NANNA MIETTUNEN

nanna.miettunen@pikassos.fi

SARI MIETTINEN

sari.miettinen@pshp.fi

<http://lapepirkanmaa.fi/>

#lapemuutos

#kärkihanke